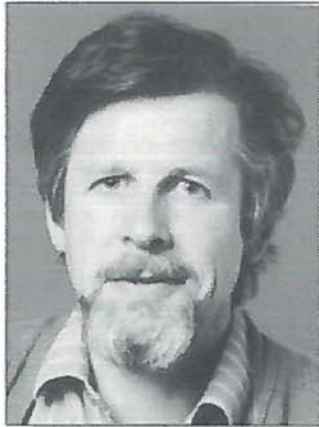

Spørgsmål om sprogpolitik

Robert Phillipson

Dr. phil., lektor i engelsk ved Institut for Sprog og Kultur, Roskilde Universitetscenter.
Arbejder p.t. på et forskningsprojekt om europæisk sprogpolitik.

„Undervisning i bare ét fremmedsprog med stor udbredelse og prestige er ikke den bedste vej til at opnå viden om og generel accept af menneskehedens kulturelle mangfoldighed.“ Michel Candelier, Président, Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes (World Federation of Modern Language Teachers)(overs. v/ red.).

Henvisningen i citatet er sandsynligvis til engelsk, det hyppigste fremmedsprog i Danmark som i så mange andre lande. Engelsk giver danskerne adgang til mange kulturer verden rundt, men Candelier har ret i, at det er forkert at satse udelukkende på engelsk. Der er tusindvis af andre sprog i verden, bogstaveligt talt. Når unge danskere kommer hele verden rundt ved hjælp af engelsk, går de glip af direkte kendskab til de mange sprog, som har

været med til at skabe vores verden. I macdonaldiserings-alderen er alle sprog med undtagelse af engelsk truet på livet. Af mange årsager er det vigtigt, at den kommende generation af danskere bliver reelt tresprogede, i dansk, engelsk og et sprog til.

Sprogpolitik er vigtig

Maastricht-traktaten forpligter EU-staterne til at respektere den kulturelle og sproglige mangfoldighed i medlemslandene. De sproglige sværvægttere i Europa er overbevist om, at sprogpolitik er vigtig: anvendelsen af fransk gavner franske interesser, anvendelsen af engelsk gavner engelske interesser, osv. Tyskerne er overbevist om, at de bliver forfordelt, fordi tysk ikke anvendes mere i EU-regi, end det gør. Og så kan man spørge: hvad med dansk?

Hvad gør Danmark?

Der er en lang række sprogpoltiske spørgsmål, som trænger sig på. Hvad gør den danske stat for at styrke det danske sprogs stilling internationalt, ikke mindst i EU? Hvordan sikrer man en bearbejdelse af international forskningsviden og erfaring, som kunne bidrage til, at Danmark træffer velkvalificerede beslutninger om to- og tresprogethed, flersprogede skoler, om den sprogsociologiske betydning og de pædagogiske konsekvenser af den internationalisering, europæisering og globalisering, som påvirker vores hverdag stærkt?

Vil Danmark gå i Hollands spor og koncentrere indsatsen i skolen udelukkende om engelsk, fransk og tysk? Eller vil man satse på et langt mere varieret udbud af sprog, som Finland gør? Hvordan kan man sikre, at elever opnår et virkelig højt niveau i disse sprog? Skal man satse på bestemte sprog i bestemte skoler? Afprøve vellykkede og velbeskrevne varianter af tosproget undervisning („Europa“-skoler, forskellige nordamerikanske erfaringer)?

Dansk Sprognævn beskæftiger sig med det danske sprogs struktur og form. Burde der være et organ, som beskæftiger sig med den sproglige rigdom, der vitterligt nu er til stede i Danmark, - specielt minoritetssprog (indfødte, indvandrede, flygtninge) og „internationale“ sprog, - og giver forslag til pædagogiske nyskabelser?

Udvidelsen af EU til at omfatte flere

lande og sprogområder vil uvægerligt føre til ændringer i EUs forvaltning af sprog (antal officielle sprog og arbejdsprog). Hvordan kan Danmark få belyst, hvad den optimale forvaltning af EUs sprog kunne være fremover?

Hvorfor bliver indlæring og anvendelse af Esperanto ikke undersøgt grundigt, når det gælder international sprogpolitik?

Hvorfor har sprogpolitik så lav en profil i den offentlige debat i Danmark, sammenlignet med andre dele af EU politikken (fælles landbrugs-, økonomi-, miljø-, udenrigs-, ... politik)?

Hvad skal der til for, at der kan komme gang i et udredningsarbejde om sprogpoltiske behov og muligheder i Danmark, med forpligtende bidrag fra staten, erhvervsliv, forskere m.m.?

To paradigmer i sprogpolitik

Den japanske kommunikationsforsker, Yukio Tsuda, har i mange år beskæftiget sig med det engelske sprogs udbredelse og dets negative virkninger på japansk sprog og kultur. Han ser mange af elementerne i ovenstående spørgsmål som udtryk for sprogpoltiske tendenser, som går i retning af enten et engelsk udbredelsesparadigme („*diffusion of English paradigm*“) eller et sprogøkologisk paradigme („*ecology of language paradigm*“). Hovedtrækkene af disse to er som følger:

Diffusion of English Paradigm: kapitalisme, videnskab og teknologi, modernisering, énsprogethed, ideologisk globalisering og internationa-

lisering, transnationalisering, amerikanisering og homogenisering af verdenskulturen, sprog-, kultur- og medieimperialisme.

Ecology of Language Paradigm: et menneskerettighedsperspektiv, lighed i kommunikationen, flersprogethed, vedligeholdelse af sprog og kulturer, beskyttelse af den nationale suverænitet, aktiv fremmedsprogsindlæring.

Hvad er dansk politik i forhold til disse to paradigmer?

indvandrersprog. Disse burde opfattes som en rigdom, man kan investere i og trække på, snarere end som et problem.

Der er et klart behov for, at beslutningstagerne i det politiske liv, erhvervslivet og andre med interesse for sprogpolitik sammen afklarer de danske sprogpoltiske målsætninger og de ressourcer (herunder lærere), som vi på nuværende tidspunkt råder over. Det kunne være et beskedent bidrag til, at den sproglige diversitet fortsætter lidt endnu.

Sproglig diversitet i Danmark

Danskere er relativt gode til fremmedsprog. Desuden råder vi i Danmark over en stor uudnyttet ressource med de nu tilstedeværende flygtninge- og

Litteratur

Tsuda, Y.: The diffusion of English: its impact on culture and communication, i: *Klio Communication Review*, 16; s. 49-61.

Svarpanelet: Viggo Hansen, Ivan Sørensen, Bibi Hovmand, Jan Bo Hansen, Uffe Gravers Pedersen (Foto Leif Christophersen).